

سفید پوستان

تاریخ سفید پوستان آفریقای جنوبی با سال ۱۶۵۲ زمانی که شرکت هلندی هند شرقی

تاسیساتی را در کیپ بوجود آورد برمی گردد هلندیهایی که آن زمان به آفریقای جنوبی

آمدند یا آورده شدند و در آن کشور سکنی گزیدند به «افریکندها» مشهورند علاوه بر

هلندیها در سال ۱۸۲۰ شمار زیادی از انگلیسی ها نیز به این کشور آمدند این افراد به

زبان انگلیسی صحبت می کردند رویهمرفته در حدود ۶۰ درصد سفید پوستان با زبان

افریکانس تکلم می نمایند همچنین شمار بسیاری یهودیان که اغلب به زبان انگلیسی

صحبت می کنند نیز در این کشور ساکن هستند.

دو رگه ها

مردمان اولیه منطقه کیپ با افرادی که از غرب آفریقا، ماداگاسکار، هند، اندونزی و

مالاکا به آفریقای جنوبی آمدند ازدواج نموده اند و صاحب فرزندان شدند خواخوانها و

سایر سیاهپوستان نیز با اروپائیان اولیه ازدواج کردند ماحصل همه این ازدواج ها

جمعیت دورگه فعلی آفریقای جنوبی است این افراد به دو گروه تقسیم می شوند که

عبارت اند از: گریگاس و مالایی های کیپ. دورگه هایی که در نتیجه ازدواج با اروپائیان

بوده اغلب مسیحی می باشند و سایرین دارای مذاهب دیگری می باشند بیشتر دو رگه

ها به زبان افریکانس حرف می زنند و بیش از ۸۰ درصد آنها در ایالات کیپ ساکن هستند.

آسیائیهها

اغلب آسیائیههای آفریقایی جنوبی هندی هستند اولین جامعه آسیائیهها در آفریقایی جنوبی برای نخستین بار با ورود شمار زیادی از هندیان که به منظور کار در مزارع نیشکر ناتال وارد این کشور شدند بوجود آمد بعد از آن شمار بسیاری مسلمانان گوژراتی زبان به آنها پیوستند در حال حاضر بیش از ۸۰ درصد هندیها در ناتال

زندگی می کنند بیشتر این افراد به زبان انگلیسی حرف می زنند و برخی از آنها به زبان افریکانس صحبت می کنند زبان مادری آنها نیز تامیل، تلوگ، هندی، گوژراتی و اردو می باشد بین سالهای ۶-۱۹۰۴ بیش از ۶۳ هزار کارگر چینی برای کار در معادن کلهای ویت واتزرراند به آفریقایی جنوبی آورده شدند اکثر این فراد در سال ۱۹۰۷ به

کشورشان مراجعت نمودند و فقط در حدود ۱۳ هزار نفرشان در آنجا ماندند چینی ها نیز به زبان انگلیسی، افریکانس و گاه به زبان مادریشان (در منزل) حرف می زنند.

(چمنکار احمد / ۱۳۷۳ / ۱۰-۱۵)

ادیان و مذاهب

در آفریقای جنوبی تقریباً تمامی ادیان شناخته شده پیروانین دارند در حدود هفتاد درصد از مردم آفریقای جنوبی مسیحی هستند مابقی که شمال سیاهان، دو رگه ها و

آسیائیهها می باشند پیرو ادیان دیگر می باشند که عبارتند از:

الف) مسیحیت:

هفتاد درصد جمعیت چهل میلیونی آفریقای جنوبی مسیحی هستند جنبش کلیسای مستقل سیاهان بزرگترین گروه مذهبی این کشور است که از هر سه نفر سیاهپوست مسیحی یک نفر عضو این جنبش می باشد ۴۰۰ کلیسای مستقل در کشور وجود دارد

که ۷ میلیون نفر مسیحی در آنجا به عبادت می پردازند این کلیساها بیشتر در ایالت کوازولو- ناتال واقع شده اند از کلیساهای هلندی داری چهارمیلیون عضو هستند این کلیساها در مرزهای آفریقای جنوبی قرار دارند و دارای مقام دوم در این کشور می باشند کلیسای کاتولیک با حدود ۳ میلیون نفر عضو دارای رتبه سوم در میان مسیحیان

می باشد.

ب) اسلام:

کمتراز یک میلیون مسلمان در آفریقای جنوبی وجود دارد که از نژاد مالایی (که توسط مهاجران هلندی از مستعمرات هلند در مالزی و اندونزی به این کشور انتقال داده شده اند). نژاد هلندی (که توسط انگلیسی ها برای کار در مزارع نیشکر به آنجا

آورده اند) و نژاد سیاه (که توسط مسلمانان از دو نژاد دیگر به دین اسلام دعوت شده اند) می باشند این مسلمانان از پرشورترین، آگاهترین و انقلابی ترین مسلمانان آفریقای

سیاه بوده و بیشتر با بهره مندی از تحصیلات سطوح عالی و وارد شدن در مشاغل تجاری نقش حساسی را در آفریقای جنوبی بر عهده دارند آنها بیشتر در ایالت‌های کیپ و ترانسول زندگی می کنند اغلب مسلمانان آفریقای جنوبی سنی هستند در حدود ۳۰۰ خانوار شیعه در این کشور وجود دارد تعداد ۲۵۰ مسجد نیز در این کشور وجود دارد که بزرگترین آن در شهر دوربان واقع شده است.

(ج) مذهب هندو:

نام هندو مانند کلمه ی هندی از سانسکریت گرفته شده است این کلمه نام یک رودخانه قدیمی در هند است که بخش وسیعی از این کشور را در بر گرفته است مذهب هندو یکی از مذاهب قدیمی است که دارای پیروان زیادی می باشد هندیهای مقیم آفریقای جنوبی اغلب دارای مذهب هندو هستند گفته شده از هر سه نفر هندی دو نفر هندو مذهب اند.

(د) یهود:

اولین یهودیان در سال ۱۸۴۱ در کیپ تاون اقامت گزیدند نخستین کنسپه نیز در سال ۱۹۶۳ در آفریقای جنوبی، ساخته شد یهودیان آفریقای جنوبی در مراکز شهری و

روستایی ساکن هستند و در انجام مناسک مذهبی خویش آزادند در سال ۱۹۸۸ جمعیت یهودیان آفریقای جنوبی را ۱۲۷۰۰۰ نفر تخمین زده اند.

(برایلی جان/۱۳۷۵/۲۷-۲۵)

زامبیا

موقعیت جغرافیایی:

جمهوری زامبیا با وسعت ۷۵۲۶۲۰ کیلومتر مربع در جنوب آفریقا واقع است این کشور

محصور در خشکی بوده و از جنوب به کشورهای نامبیا، بوتسوانا، زیمباوه و از شمال با

زئیر و تانزانیا از شرق به مالاوی و موزامبیک و از غرب به آنگولا محدود است پایتخت

این کشور موزاکا نام دارد دیگر شهرهای مهم زامبیا، کتیوه، اندولها، چی پاتا،

ولیومیگستون می باشند زامبیا دارای ۹ استان به اسامی کوپربت، مرکزی، شرقی،

شمالی، شمال غربی، جنوبی، غربی، جنوب غربی و لوابولها می باشد لوزاکا پایتخت

کشور که در استان مرکزی واقع است مرکز سیاسی کشور به شمار می رود در حالی که

شهرهای کتیوه، اندولها، مکابوه که در استان کوپربت واقع هستند جزو شهرهای

صنعتی محسوب می گردند و معادن مس زامبیا در این شهرها واقع است جمعیت

زامبیا بر طبق آخرین آمار در سال ۱۹۹۲ حدود ۷/۸ میلیون نفر می باشد و به نظر می

رسد تا پایان سال ۱۹۹۳ این رقم به ۸ میلیون بالغ شده است حدود ۶۰٪ از جمعیت زامبیا در روستاها و ۴۰٪ در شهرها اقامت دارند جمعیت لوزاکا قریب به هشتصد هزار نفر

است و پس از آن شهر اندولها با ششصد هزار نفر در ردیف دوم قرار داد جمعیت استان مرکزی ۱/۶۰۰/۰۰۰ نفر و جمعیت استان کوپریت ۱/۳۰۰/۰۰۰ نفر می باشد پس از این دو استانهای شرقی، لوابولها، شمالی، شمال غربی، جنوبی و غربی به ترتیب بیشترین جمعیت را در خود جای داده اند متوسط رشد سالانه جمعیت ۳/۴٪ است و میانگین متوسط عمر پنجاه سال می باشد علی رغم وسعت زیاد و جمعیت کم دولت

زامبیا برای کاهش مشکلات اقتصادی برنامه تنظیم خانواده را تشویق می کند عامل عمده مرگ و میر در زامبیا وجود بیماری های مالاریا و ایدز بوده است آمار تصادفات رانندگی به دلیل عدم توانایی عمومی برای خرید خودرو و استفاده از سرویسهای حمل و نقل عمومی زیاد نمی باشد، مهاجرت نقش مهمی در افزایش جمعیت نداشته است و

برنامه های دولت در راستای تشویق اتباع بیگانه جهت مهاجرت به زامبیا و سرمایه گذاری در این کشور تنظیم شده است زامبیا قریب به دویست هزار نفر پناهنده موزامبیکی، انگولایی و زئیری را پذیرا می باشد در زامبیا نژادها و قبایل متعددی سکنی دارند و گفته می شود رقم آنان به ۷۳ قبیله می رسد ۶ نژاد اصلی کشور که به زبانهای خاص خود تکلم کرده و آداب ویژه خود را اعمال می کنند به ترتیب کثرت جمعیت

عبارت از نیانجا، بمبا، تونگا، لوزی، لوندا و کوندا می باشند از لحاظ تاریخی قبایل افریقا گروههای خویشاوندی بوده اند که زبان آداب و قلمرو خاصی داشته اند در درون گروههای قبیله ای بزرگتر واحدهای خانوادگی کوچکتری بوده ان که طایفه خوانده می شوند.

(در سنگ، الیزابت/۱۳۶۶-۱۶-۳)

ادیان و مذاهب

بیش از پنجاه دصد مردم زامبیا پیرو مسیحیت و کلیسای کاتولیک رم می باشند اما در این کشور دین رسمی وجود ندارد و طبق قانون اساسی آزادی مذاهب وجود دارد البته پس از سال ۱۹۹۱ بدنبال حاکمیت دولت جدید به رهبری آقای چیلو با استفاده از حق رئیس جمهور کشور را مسیحی اعلام کرد اما این تصمیم مورد اعتراض حقوقدانان و روشنفکران جامعه قرار گرفت و این اعتراضات تاکنون ادامه دارد اگر چه آمار دقیقی از پیروان ادیان مختلف در زامبیا وجود ندارد ولی گفته می شود حدود ۴۵٪ از مردم اینهیست و پیرو ادیان بومی و قبیله ای هستند حدود پنجاه درصد مسیحی و بقیه پیرو دیگر ادیان می باشند نفوذ سیاسی و اجتماعی کلیسای کاتولیک در زامبیا زیبا دست و بویژه پس از حاکمیت دولت جدید این نفوذ افزایش فراوانی داشته است تعداد

مسلمانان یکصد هزار نفر گفته شده است که اکثر قریب باتفاق آنها اهل تسنن می باشند خانواده های شیعه کمتر از یکصد واحد هستند مسلمانان زامبیا اگر چه در

گروهها وانجمنهای متعدد متشکل می باشند اما کمتر توانسته اند در امور سیاسی کشور دخیل باشند در انتخاب اخیر مجلس ملی دو نفر از مسلمانان موفق به راهیابی به مجلس شدند نیمی از مسلمانان زامبیا مهاجر بوده و اکثراً هندی هستند اگر چه لبنانیها و پاکستانیها نیز در میان مسلمانان وجود دارند مسلمانان بومی زامبیا که عمدتاً در استان شرقی زندگی کرده و از مسلمانان کشور مالای متاثر هستند رابطه خوبی با

مهاجرین مسلمان بویژه آسیائیها ندارند و به دلیل برخورد طبقاتی مسلمانان مهاجر با جامعه فقیر مسلمان بومی تضادهای این دو گروه و به تازید می باشد اخیراً پس از استقرار نظام چند حزبی حزب اسلامی زامبیا تقاضای فعالیت سیاسی نمود که این امر از طرف دولت پذیرفته نشد این حزب متهم به پیروی از اصول بنیادگران اسلامی گردید

اگر چه مسیحیت در زامبیا بسیار فعال می باشد و پاپ در سال ۱۹۹۰ به زامبیا سفر نموده ولی اسلام نیز در سالهای اخیر رشد فراوانی داشته است و این مطلب مورد تأیید دولت و جناحهای مسیحی نیز واقع شده است تأسیس سفارت جمهوری اسلامی ایران تحت نام مرکز اسلامی زامبیا در ترویج اسلام در زامبیا نقش موثری داشته است در زامبیا حدود یکصد مسجد بزرگ و کوچک و دهها مدرسه اسلامی وجود دارد در لوزاکا

چهار مسجد فعال موجود است که یکی از این مساجد که در جامعه اسلامی مکی می باشد از سوی عربستان سعودی اداره می شود زیر نظر رابطه العالم اسلامی قرار دارد دو

مسجد دیگر از سوی جامعه تبلیغ هندوستان اداره می گردد و یک مسجد نیز توسط مسلمانان سیاهپوست مالایائی مدیریت می شود اولین مسجد شیعیان زامبیا تحت عنوان مسجد الرضا سال گذشته (۱۹۹۲) با همکاری سفارت جمهوری اسلامی ایران و نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی تاسیس شد که در حال حاضر مورد استفاده اقلیت شیعیان زامبیا می باشد کلیسای کاتولیک زامبیا با انجام فعالیت های عمرانی و رفاهی

نقش مهمی در ترویج مسیحیت داشته است این کلیسا تربیت اسقفها و مبلغان سیاهپوست را در صدر برنامه های خود قرار داده و در حال حاضر اکثر کلیساهای زامبیا دارای مبلغان سیاهپوست می باشند کلیسای جهوا یا واچ تاور که از سوی کلیسهای اسکاتلند و هلند تغذیه می شود نیز در زامبیا بسیار فعال است انی فرقه که مخالف

تثلیث هستند و وحدانیت خدا را پذیرفته اند یکی از رقبای کلیسای کاتولیک در زامبیا به شمار می روند روش تبلیغی این فرقه مراجعه به منازل مردم و تبلیغ مسیحیت از طریق گفتگو و مناظره می باشد ادیان بومی آفریقا نیاکان پرستی را در اولویت قرار می دهد و با اعتقاد به لزوم ارتباط با ارواح اجداد و نیاکان مطلب مساعدت و مغفرت از آنان در جوامع قبیله ای مطرح می باشند بسیاری از این قبایل تثلیث در مسیحیت را قبول

ندارند و به خدایی تحت نام «مودیمو» که بسیاری از صفات خدای مسلمانان نظیر ازلی و ابدی بودن را دارد اعتقاد دارند در ادیان بومی آفریقا ختنه کردن پسر و گاهاً دختر

نیز مرسوم است و اعتقاد به تعدد زوجات نیز وجود دارد ادیان و اعتقادات مذهبی بومی در آفریقا در مقابله با اسلام و مسیحیت ناتوان بوده و رو به زوال می باشند از سوی دیگر در یک مقایسه بین مسیحیت و اسلام می توان گفت که اسلام روند رو به رشدی در آفریقا و در کشور زامبیا داشته است و این روند در آینده نیز رو به تزاید خواهد بود.

(پاک آئین، محسن/۱۳۷۵/۲۷-۲۳)

آفریقای مرکزی

موقعیت جغرافیایی: کشور آفریقای مرکزی در مرکز قاره آفریقا واقع شده و دارای ۹۸۴ و ۶۲۲ کیلومتر مربع وسعت می باشد و در مدار جغرافیایی ۱۴-۱۵ تا ۲۷-۲۸ درجه

طول شرقی و ۲-۳ تا ۱۱-۱۲ درجه عرض شمالی قرار گرفته است فاصله این کشور از شمال تا جنوب ۱/۴۳۷ کیلومتر و از شرق به غرب ۷۷۲ کیلومتر می باشد از شرق و شمال شرقی ۱/۰۶۷ کیلومتر با سودان از شمال و شمال غربی ۱۱۹۴ کیلومتر با چاد از غرب ۸۲۲ کیلومتر با کامرون از جنوب غربی ۴۶۷ کیلومتر با کنگو از جنوب و جنوب شرقی ۱۵۷۷ کیلومتر با زئیر این کشور در ۸۰۵ کیلومتری شمال خط استوا قرار دارد

نام اصلی و قدیمی این کشور «یوبانگی شاری» است که از نام دو رود معروف آن تشکیل می شود آفریقای مرکزی محاط در خشکی بوده و بطور کلی سرزمینی قاره ای

صخره ای و ناهموار می باشد جمعیت این کشور در جولهای ۳/۲۷۴/۴۲۶/۱۹۹۶ نفر

اعلام شده و برای سال ۲۰۰۰ تا ۳/۷۱۹/۰۰۰ نفر پیش بینی شده است بیشتر جمعیت

آفریقای مرکزی در چند ناحیه واقع در کناره رودخانه ها و نواحی نزدیک مرز کشور

چاد تمرکز یافته است «بانگی» بزرگترین و پرجمعیت ترین ناحیه کشور محسوب می

شود بیشتر جمعیت در مناطق روستایی زندگی می کنند و ۴۳ درصد جمعیت در

شهرها زندگی می کنند و مهمترین منطقه کشاورزی در اطراف (بوسانگرا) و (بامباری)

است متوسط طول عمر ۴۵ سال است برای مردان و ۴۹ سال برای زنان است.

(عطائی / معصومه / ۱۳۷۷ / ۵-۱)

آداب و سنن و میزان پایبندی مردم

بیشتر مردم آفریقای مرکزی معتقد به مذهب همزادگرا (روح پرست) هستند و ادیان

مسیحی و اسلام نیز پیروانی دارند مردم آفریقا با اینکه عمیقاً و به شکلی دیوانه وار

مذهبی هستند اما تلقی مذهبی آنان با آنچه ما مذهب می انگاریم بسیار متفاوت است

مردم آن خطه به پروردگار و آفریننده جهان اعتقاد داشته او را قادر مطلق می نامند اما

بندرت اتفاق می افتد که بطور مستقیم او را خطاب قرار داده پرستش کنند و یا برای وی مراسمی را بر پا دارند آنان تنها در هنگامی که ابعاد فاجعه و حوادث ناگوار بسیار بزرگ باشد چاره را در توسل به پروردگار متعال دانسته و برای او مراسمی برپا می کنند در مذاهب سنتی آفریقا اعتقاد به خدایان و ارواح نقش مهمی را ایفا می کند از همین رو آنان به سلسله مراتب از خدایان و ارواح باور داشته و آنها را در زندگی خود موثر می دانند در تلقی فرد آفریقایی جهان یک نظام منسجم یکپارچه و با هدف که خداوند بر سراسر آن سلطه داشته و رو به سوی تکامل دارد محسوب نمی شود بلکه به رغم او جهان مملو از ارواح پاک سرشت و بدطنیتی است که هر یک ویژگی و تمایل خاص خود را داشته هر آن ممکن است در زندگی آدمیان تاثیر گذاشته همه چیز را دگرگون سازند حتی به رغم او ارواح پاک و بدسرشت نیز ثبات ندارند چه بسا یک روح برای فردی خوب و برای فرد دیگر مضر باشد این امر بدان دلیل است که خدایان و اجداد همواره چشم انتظارند که از دنیای رفتگان چیزی دریافت کنند و چنانچه احساس نمایند که مورد غفلت قرار گرفته اند با پدید آوردن مشکلات برای فرد او را متوجه خود سازند^۱ برای آفریقایی های سنتی پرستش خداوند به نحوی که ادیان بزرگ الهی آن را تأیید و تشویق می کنند وجود ندارد حتی مسلمانان و مسیحیان آفریقایی نیز به

پرستش خداوند و ارتباط نزدیک بین انسان و پروردگار چندان توجهی نداشته و چنین امری برای آنان چندان مورد قبول نیست آنان مراسمی عبادی را ترجیح می دهند که به صورت جمعی در کلیسا یا مسجد انجام دهند به همین دلیل مسجد ها و کلیساهای آفریقایی در هنگام اجرای مراسم مذهبی مملو از جمعیت است امام همان مردمی که مشتاقانه در پرستشگاهها حضور می یابند به تنهایی و در منازل خود توجهی به پرستش خداوند ندارند و این بی توجهی نه از روی بی قیدی و سست ایمانی بلکه ناشی از عدم وجود فرهنگ پرستش مرزی در میان بیشتر قبیله هاست بیشتر مردم آفریقا معتقدند که هر پدیده دارای نگهبانی خاص از جنس روح است و به مفهومی مباشر یا نماینده خداوند می باشد هر پدیده در جوار خداوند زندگی کرده یا با او نزدیکی داشته انتظام امور را در دست دارد افراد نیز پس از اینکه می میرند روحشان ناظر بر اجتماع بوده موجبات خیر و شر را برای جامعه فراهم می آورند بی رگم مردم روح روسای قبیله جاودانی است . و روح مردم عادی تا مدتی محدود دوام دارد . در آفریقا برای خواب و مکاشفات خود ارزش فراوانی قائلند به رگم آنان ارواح و خدایان با بعضی اشخاص تماس گرفته آنها را به توانایی هایی مجهز می کنند که دیگران فاقد هستند آئینهای آفریقایی به مرور زمان تغییر یافته و حتی خدایان و مراسم جدیدی در آنها پدیدار می شود در این سرزمین وضعیت مذهب ایستا و راکد نیست بلکه از نسلی به نسلی دیگر تغییر

کرده هر نسل بر میراث فرهنگی و مذهبی خود بر اساس تجربه چیزهایی می افزاید مراسم مذهبی که آفریقایی ها برگزار می کنند برای ارضای خدایان و جلب نظر موافق آنان برای تضمین موفقیت درخواست ترحم بر مردم ادای احترام و یا انجام وظیفه نسبت به افراد متوفی است در آن مراسم قربانی کردن استفاده از ادوات موسیقی، رقص و حرکات موزون گروهی از جمله ضروریات است و بر حسب مورد و اهمیت موضوع مراسم در معرض عموم یا در گروهی خاص انجام می شود مکان برگزاری مراسم نیز اهمیت بسزایی دارد گاهی مراسم در کنار مزرعه، قبرستان، خانه رئیس قبیله، اعماق جنگل و یا معبدی برگزار می شود گاهی مراسم برای شفای بیمار و رفع مشکل خاصی است که (شفا دهنده) یا پزشک سنتی آن را به اجرا در می آورد مردم سنتی آفریقا عادت کرده اند که بیماری غیر رایج را به گناه فرد و یا روحی که در بدن او استقرار یافته نسبت می دهند آنها از برگزاری آیینهای مذهبی و مراسم عمومی و قربانی کردن خوشحال شده هر کس را که از آنان غفلت ورزد تنبیه می کنند همچنین معتقدند که نسبت به فرد متوفی باید احترام کامل گذاشت و مراسمی مهمی که شایسته فرد در گذشته باشد برگزار کرد تا او در آن دنیا با آرامش زندگی کند اگر بازمانگان متوفی مراسم انتقال او به دنیای دیگر را به خوبی فراهم نیاورند وی به دنیا بازنگشته موجبات آزار ایشان را فراهم خواهد کرد.

هونورات، آگسی / ۱۳۷۰/۳۴-۳۰)

مصر

موقعیت جغرافیایی:

کشور مصر در شمال قاره آفریقا و در کنار دریای مدیترانه و سرخ قرار دارد وسعت آن

۱/۰۰۱/۴۴۹ کیلومتر مربع است و از این نظر بیست و هشتمین کشور جهان محسوب

می گردد مصر در نیمکره شرقی و نیمکره شمالی واقع شده و موقعیت آن در نصف

النهار بین ۲۲ تا ۳۲ درجه عرض شمالی و ۲۴ تا ۲۷ درجه طول شرقی می باشد

مرزهای این کشور از غرب به لیبی از شرق به دریاهای مدیترانه و سرخ از شمال به

فلسطین اشغالی و از جنوب به سودان محدود می گردد پایتخت کشور مصر قاهره است

که با داشتن حدود ۱۴ میلیون نفر جمعیت بزرگترین شهر محسوب می شود این شهر

از سه قسمت قاهره قدیم، قلیوبیه، و جیزه تشکیل گردیده است. بر اساس گزارش

سازمان مرکزی آمار مصر در سال ۱۹۹۵ جمعیت این کشور به بیش از ۶۱ میلیون نفر

رسیده است از نظر پراکندگی جمعیت در مصر ۴۷ درصد در شهرها و ۵۲ درصد در

روستاها امکان دارند در بعد فرهنگی تنها ۴۴ درصد از مردم مصر با سواد هستند و ۵۶

درصد باقی بی سواد هستند با توجه به وسعت خاک در هر کیلومتر مربع ۵۴ نفر

زندگی می کنند اما این نسبت در مناطق روستایی به ۱۰۰۰ نفر می رسد هم اکنون

روزانه ۳۵۸۰ نفر و هرماه ۱۰۹ هزار نفر به جمعیت مصر افزوده می شود و این افزایش

سالانه یک میلیون و سیصد هزار نفر را بالغ می شود بنابراین رشد جمعیت مصر تقریباً

۲/۸ الی ۳ درصد می باشد.

(تکلیه ای، مهدی /۱۳۷۵/۷-۱)

تاریخچه رشد هر یک از ادیان و مذاهب

مردم مصر از قرن‌ها پیش یعنی از زمان فراعنه عمدتاً سفید پوست و از نژادهای (مصری،

بدوی، نوبه ای) بوده و در قسمت صحرائی غرب و شرق دره نیل از نژاد مدیترانه ای

خالص می باشند دین رسمی کشور مصر اسلام و اکثریت مردم (۹۴ درصد) پیروان آن

می باشند در سالهای بعد از قرن اول میلادی بیشتر مصریها به مذهب مسیح درآمدند

قبل از فتح مصر توسط مسلمانان مردم این کشور مسیحی بودند هنگامی که رومیها در

آن کشور حکومت می کردند دین مسیح را رواج داده بودند همین که قوای فاتح اسلام

به فرماندهی (عمر و بن عاص) در زمان خلافت عمر در سال ۶۴۰ میلادی مصر را فتح

کرد گروه بیشماری از مصریان مذهب اسلام را پذیرفتند و عده کمی از آنها در مذهب

مسیح باقی ماندند که آنها را مسیحی قطبی می نامند قطبی ها تنها ۵ درصد از

جمعیت را تشکیل می دهند سایر ادیان مانند یهودیان و مذاهب دیگر در مصر تعدادشان بسیار کم است.

هنگامی که مصر به تصرف مسلمانان درآمد تعالیم اسلامی در مصر با فرهنگ این منطقه آمیخته شد از این رو تبلور فرهنگ اسلامی در مراسم مختلفی که مردم مصر با فرهنگ این منطقه آمیخته شد از این رو تبلور فرهنگ اسلامی در مراسم مختلفی که مردم مصر بر پا می داند مشهود می باشد اعیاد اسلامی نماز جماعت و جمعه در تمامی مساجد حتی در خیابانها در شهرها و روستاها با شکوه خاصی برگزار می شود حلول

ماه مبارک رمضان نماز عید فطر، جشن میلاد پیامبر (ص) همه ساله با شتیرفات خاصی انجام می شود همچنین نظر به علاقه شدید مردم مصر به ائمه اطهار میلاد امام حسین (ع) و حضرت زینب (س) را جشن می گیرند و از دیگر ویژگیهای مردم مصر پایبندی آنان به قرائت قرآن کریم است در این راستا جلسات قرآن هر روزه در مساجد

قاهره بویژه مساجدی که در جوار مرقد حضرت زینب (س) و مقام راس الحسین (ع) قرار دارند برپا می گردد قبطی ها هم مراسم مذهبی مثل عید پاک را برگزار می کنند با ورود اسلام به کشور مصر و پذیرش آن از سوی مردم این کشور دین مبین اسلام به تدریج در کل جامعه مصر استقرار یافت و در عصرهای مختلف حیات آن نفوذ کرد

بنحوی که اکثریت محردم مصر پیرو اسلام شدند نقش ترویج مذهب اسلام بر عهده الازهر و علمای آن که در آغاز آنرا مسجد قاهره می خواندند قرار دارد.

(تکیه ای، مهدی/۱۳۷۵/۱۵-۱۳)

لیبی

موقعیت جغرافیایی:

کشور جماهیر عربی لیبی با ۱/۷۵۹/۵۴۰ کیلومتر مربع وسعت (پانزدهمین کشور

جهان) در نیمکره شمالی نیمکره شرقی در شمال قاره آفریقا بین ۹-۲۵ درجه طول

شرقی و ۱۸-۳۸ درجه عرض شمالی قرار دارد این کشور با مصر در شرق با سودان در

جنوب شرقی با چاد در جنوب با نیجر در جنوب و جنوب غربی با الجزایر در غرب و با

تونس در شمال غربی همسایه می باشد لیبی در حدود شش هزار کیلومتر مرز دارد که

با همسایگان به ترتیب ذکر شده ۱۱۵ کیلومتر با مصر ۳۸۳ کیلومتر با سودان ۱۰۵۵

کیلومتر با چاد ۳۵۴ کیلومتر با نیجر ۹۸۲ کیلومتر با الجزایر و ۴۵۹ کیلومتر با تونس

مرز مشترک دارد و ۱۷۷۰ کیلومتر آن را سواحل دریای مدیترانه تشکیل می دهد با

تعبیر دیگر این کشور تقریباً با ۱۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی در قلب شمال آفریقا و

مدیترانه در حد فاصل مغرب غربی و خاورمیانه قرار گرفته و به عنوان پل ارتباطی بین

کشورهای آفریقایی و مغرب عربی و خاورمیانه تلقی می گردد لیبی کشوری پهناور و کم ارتفاع است و ارتفاعات پراکنده ای در آن وجود دارد که از اهمیت قابل ملاحظه ای

برخوردار نیست بجز رود بزرگ مصنوعی که در دست اجرا است رود مهمی در لیبی

جریان ندارد جمعیت جماهیر عربی لیبی بر اساس آمار سال ۱۹۹۶ میلادی

۵/۴۴۵/۴۳۶ نفر بوده است بانک مرکزی لیبی از این تعداد هفتاد درصد آن را ساکنان

شهری و ۳۰ درصد آن را جمعیت روستایی تشکیل می دهد تراکم جمعیت در مناطق

شهری و ساحلی حدود پنجاه هزار نفر می باشد لازم است اشاره شود که جمعیت لیبی

به نسبت به وسعت سرزمین آن بسیار کم است لذا مردم این کشور تمایل به ازدیاد

نسل خود دارند و ازدواج زود هنگام در مناطق روستایی رواج دارد آنان به حفظ خانواده

و قبیله ای که به آن وابستگی دارند همت می گمارند اگرچه در سالهای اخیر به دلیل

هزینه زیاد برای مردان سن ازدواج بالا رفته و جوانان در شرایط عادی رغبت چندانی به

تشکیل خوانده ندارند.

(امید شاهی / ذوالفقار / ۱۳۷۷ / ۱۰ - ۱)

ادیان و مذاهب

دین اسلام در زمان خلیفه دوم عمر بن خطاب در مورخه دهم ذی الحجه سال بیست و یکم هجری بعد از فتح مصر بدست سپاهیان عمر و بن عاص وارد سرزمین لیبی شده است اولین منطقه ای که مردم آن به دین اسلام گرویدند منطقه شرق این کشور مشخصاً شهرهای ینغازی و بریقه بوده است که بعد از آن سپاهیان مسلمان به سوی شهر طرابلس حرکت می نمایند و چون رومیها بر این شهر تسلط داشتند آنجا را محاصره کرده و آن قدر حلقه محاصره را تنگ می نمایند که رومیها اثاث خود را جمع کرده و فرار می نمایند و آنچه در شهر باقی مانده بود به غنیمت سپاهیان اسلام درآمد بعد از پیروزی بر منطقه طرابلس آنها آماده مجلس شهر صبراته و مناطق اطراف گردیدند شهر صبراته بازار مهمی برای منطقه طرابلس الغرب به حساب می آمد مردم صبراته و اطراف وقتی شنیدند سپاهیان اسلام وارد طرابلس شده اند ترسیده و سنگر گوفته و شهر را پاسداری می کردند ولی از آنجایی که محاصره شهر طرابلس یک ماه طول کشید آنها مقداری آرامش پیدا کرده و از شدت حفاظت و پاسداری کاسته و غفلت ورزیدند و لذا مسلمانان از این غفلت و سهل انگاری مردم صبراته و اطراف آن استفاده کرده و به آنجا یورش برده و به تصرف خود درآوردند و آنچه را وجود داشت به غنیمت گرفتند به طور خلاصه می توان گفت که تاریخ فعال اسلامی از سالهای ۲۱ و ۲۲ هجری قمری آغاز و تا سال ۹۱۶ (ه. ق) ادامه داشته است در خلال مدت این نه قرن

حکومت‌های مختلفی بر این سرزمین مسلط شده و حکم می‌راندند که به نمونه‌هایی از آنها اشاره می‌شود.

۱- حاکمیت اموی ۲- حاکمیت عباسی ۳- حاکمیت اعلی

۴- حاکمیت فاطمیون ۵- حاکمیت موحدین ۶- حاکمیت الخصیین

در مدت این نه قرن از زمان فتوحات اسلامی در آن منطقه که شهرهای سه گانه لقب گرفته و بنام طرابلس معرف گشته است از این زمان به بعد در مراکز اصلی حاکمیت اسلامی آثاری ساخته شد که سه اثر مهم به ساده‌ترین شکل در طرابلس وجود آمده:

۱- مسجد جامع ۲- محل استقرار امیر

۳- بازار شهر اولین مسجدی که در طرابلس ساخته شد مسجد عمر و بن عاص بوده که مرکز گردهمایی علمای دینی، مرکز انتشار احکام و همچنین مرکز تعلیم فرهنگ و عبادت محسوب می‌شده است. تعداد کمی هم یهودی در این کشور به صورت پراکنده

زندگی می‌کنند که از نظر آماری حائز اهمیت نمی‌باشند مذهب ماکی در این سرزمین رایج است اکثریت قریب باتفاق این مردم مالکی مذهب می‌باشند فقط عده کمی از مردم لیبی تابع مذهب اباضیه می‌باشند که در مناطق جبل‌الغربی زندگی می‌کنند مردم این سرزمین کاملاً مقید به اجرای احکام مذهبی خود بوده و به شکل سنتی

نمازهای خود را جماعت برگزار می نمایند و نمازهای جمعه نیز با علاقه و با صفهای فشرده در این کشور برگزار می گردد.

(احمدیان/۱۳۷۴/۱۳-۱۱)

گابن

جغرافیای طبیعی و اوضاع اقلیمی

جمهوری گابن در ساحل غربی آفریقا و با مساحتی بالغ بر ۲۶۷۶۶۷ کیلومتر مربع واقع

شده است این کشور از شمال به کامرون و گینه استوایی از غرب به اقیانوس اطلس و از

جنوب به جمهوری کنگو محدود می شود خط استوا و نصف النهار ۱۰ درجه شرقی نیز

از این کشور می گذرد و موجب گرم و مرطوب بودن آب و هوای این کشور گردیده

است سواحل این کشور در کنار اقیانوس اطلس بسیار عمیق بوده و هرچه از قسمت

ساحلی به طرف داخل کشور پیش رویم به داشتهایی برمی خوریم که به تدریج بر

ارتفاع آنها خصوصاً در شمال شرقی افزوده می شود در شمال غرب گابن نیز ارتفاعات

مختلفی وجود دارد که در مجموع با تپه همهورهای نسبتاً بلند شباهت دارد گابن آب

وهوای استوایی یعنی گرم و مرطوب دارد و سال به دو فصل بارندگی و خشک طبقه

بندی می شود حد متوسط بارش باران بین ۱۵۰۰ تا ۳۰۰۰ میلی متر در سال می باشد

حدود دو سوم کشور را جنگل های انبوه پوشانده اند چوب اکومه که یکی از مهمترین صادرات گابن می باشد از این جنگلهای انبوه به دست می آید از نظر درجه حرارت در

فصل بارندگی درجه حرارت از ۲۵ تا ۳۳ درجه و در فصل خشک از ۱۷ تا ۲۶ درجه

نوسان دارد به غیر از اتباع این کشور که در خارج به سر می برند دولت در سال ۱۹۸۵

اعلام کرد که طبق آخرین سرشماری جمعیت کشور ۱۲۰۶۰۰۰ نفر می باشد بر اساس

وسعت اراضی گابن که در حدود ۲۶۷۶۶۷ کیلومتر مربع تخمین زده می شود

پراکندگی جمعیت تقریباً ۳/۸ نفر در هر کیلومتر می باشد این ترکیب جمعیتی بیشتر

در نقاط شهری مجتمع شده اند مثلاً لیبرویل به تنهایی بیش از یک سوم سکنه این

کشور را در خود جای داده است جنگل های انبوه نیز مانع اسکان گابنی ها بوده است و

به جز اقوام بومی معدود جنگل نشین بقیه اراضی جنگلی این کشور فاقد سکنه می

باشد ریشه فرهنگ مردم این سرزمین به بانتوبازمی گردد شکل در این منطقه در واقع

تابع اوضاع کلی آفریقا است و به طور کلی جمعیت از شمال به طرف کشورهای جنوب

آفریقا در حرکت بوده و بتدریج به سرزمین های مختلف سرازیر شده اند در حدود

۴۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح آثاری از تمدن در میان قبایل این کشور یافت شده

است تعداد زیادی از انسان ها از طرف شمال به این کشور وارد شده و سکونت اختیار

کرده اند یکی از این گروهها فانک ها می باشند که در سر تا سر شمال این سرزمین

پراکنده اند دومین گروه وارد شده از طرف شمال میانه بوده است میانه ای ها در واقع

یکی از قدیمی ترین قبایل این کشور اومینه و سانگه از دیگر قبایلی هستند که از

شمال وارد این کشور شده اند قبیله سانگه از سمت ماکرون وارد این سرزمین شده

است چند گروه دیگر از طرف جنوب یعنی از حدود جمهوری کنگو وارد این منطقه

شده اند که عبارتند از: باویلی، بالونیو، بوپونیو

(سبحانی، احمد / ۱۳۷۷/ ۸-۱)

ادیان و مذاهب

اولین دسته خارجیانی که به سرزمین گابن وارد شده اند یک گروه از میسیونرهای

مسیحی بودند که در سال ۱۸۴۴ به گابن آمدند. تا آن زمان مردم گابن به طور

صدرصد اینهیست (بدون مذهب) بودند پس از آن مسیحیت رشد کرده و ب اساس

آمار غیر رسمی حدود ۶۰٪ مردم مسیحی می باشند همسایگی گابن با کامرون و

نزدیکی با نیجریه و مهاجرت آفریقایی های مسلمان و همچنین حضور شخصیت های

تبعیدی مسلمان چون شیخ احمد بامبو، مسلمان سنگالی باعث آشنایی مردم این کشور

با اسلام و ترویج آن گردید در سال ۱۹۷۳ آقای آلبرت برنارد بنگو رئیس جمهور به

اسلام گرایش پیدا کرده و پس از سنورحج نام خود را به الحاج عمر بنگو تغییر داد پس

از وی بسیاری از شخصیت های سیاسی و نظامی مسلمان شده و عملاً سبب ترویج اسلام در گابن گردید به علت شکوفایی اقتصادی گابن و ثروت سرشار آن سیل مهاجرین مسلمانان آفریقایی به عنوان کارگر از کشورهای سنگال، مالی، نیجریه، کامرون، بوركینا فاسو و سایر کشورهای مسلمان نشین به گابن سرازیر شده اند و به همین دلیل در حال حاضر بیشترین مسلمانان گابن را مسلمانان خارجی آفریقایی تشکیل می دهند به این ترتیب قاطبه مسلمان را اهل سنت با مذاهب مختلف و بخصوص مالکی تشکیل می دهد فرقه های دیگر نظیر قادریه - مریدییه - ویتجانیه نیز

علاوه بر داشتن نمایندگی در گابن پیروان نسبتاً زیادی در بین مسلمین دارند شیعیان مهاجر لبنانی با جمعیت چند هزار نفری خود نیز یکی از مذاهب اسلامی را تشکیل می دهند اما بدلیل عدم اختلاط با مسلمانان دیگر تاثیر زیادی بر جامعه اسلامی در گابن ندارند و تشکیلات منسجم اسلامی و شیعی نیز در این کشور به چشم نیم خورد فقط

در چند سال اخیر با فعالیت تعدادی از مومنین مجالس محرم و بعضی از اعیاد در یک حسینیه متعلق به یکی از تجارم انعقد می گردد و به نظر میرسد این جلسات منشأ تشکیلاتی گردد تعدادی از مردم گابن که عموماً در مناطق دورافتاده زندگی می کنند اینهیست می باشند هر از گاهی گروهی از مبلغین مسلمان به میان روستاها رفته و مردم را جذب اسلام می کنند گفته می شود حدود ۶۰٪ مردم مسیحی و ۳۰٪

اینهست و کمتر از ۱۰٪ نیز مسلمان می باشند درگابن و بیشتر کشورهای آفریقای سیاه مذهب مسیحیت سعی می کند با آخرین شیوه های تبلیغی و جامعه شناسی و روان شناسی مردم آفریقا را به کلیسا بکشاند به عنوان مثال ژان پل ششم اجازه داده بود که آفریقایی ها مراسم سنتیت و قبیله ای خود را که عبارت از رقص و آواز محلی است در کلیسا برگزار کنند و کلیساها با ترتیب دادن مراسم سنتی و قبیله ای مردم را به کلیسا می کشاندند که این امر باعث شده بود عده ای پیروان مسیحیت به پاپ اعتراض کنند و بگویند که این امر سبب ایجاد شاخه های دیگر از مسیحیت شده است ولی با تداوم این امر کلیسا خیل زیادی از بومیان ساکن در جنگل ها را به کلیسا جذب کرد و در جوار مراسم سنتی و قبیله ای نیز تبلیغات مسیحیت را انجام می داد البته لازم به ذکر است که سایر مذاهب نیز همیشه رنگ و بوی سنتی و بومی آفریقا را داشته اند و مسلمانان نیز اعتقادات آفریقایی خود را به طور کامل کنار گذاشته اند گابنی های مسلمان عموماً اطلاعات زیادی از اسلام ندارند و چون از طریق واسطه های مختلف با اسلام آشنا شده اند گرایش های مذهبی واسطه ها را فراگرفته اند و با اسلام ناب آشنایی ندارند به طور کلی مذاهب گوناگون در گابن همچون اسلام و مسیحیت ملغمه ای از باورهای قبیله ای آینمیستی - توتم پرستی و تعالیم مذهبی است.

